

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

gemeente

Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vier onderdelen: meedoen met sport, cultuur, onderwijs en werk.

Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.

De kracht van sport, cultuur en verenigingen

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt: een belangrijke factor voor welzijn. We zetten in op de verbinding tussen kunst, cultuur, onderwijs en het sociaal domein.

Sport zorgt voor preventie, ontspanning en een gezond leven. Samen met cultuur heeft sport een positieve invloed op de persoonlijke ontwikkeling. Wij waarderen dat en dragen hieraan bij.

Bestaanszekerheid

Het hebben van werk en daarmee het meedoen in de samenleving, draagt in hoge mate bij aan het welzijn en het voorkomen van armoede. We ondersteunen de weg naar een reguliere baan, rekening houdend met de kwetsbaarheid en ontwikkelkansen.

Onderwijs voor iedereen

Gelijke kansen betekent soms ongelijk investeren; passend en bereikbaar onderwijs is essentieel. Voor gelijke kansen werken we samen met onderwijs en verenigingen.

2.1 Cultuur

Ambitie

Cultuur verrijkt, brengt mensen samen en verbindt. Het is een belangrijke factor voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van onze inwoners. Cultuur draagt ook bij aan een aantrekkelijke fysieke omgeving. Het is daarmee ook een belangrijke drager van onze toeristische en daarmee ook economische sector. We willen cultuur behouden en waar mogelijk versterken.

Relevante documenten:

- Cultuurnota
- Museumvisie
- Erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'
- Beleidsnota 'Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk'
- Beleidsnota 'Aardkundige waarden in Winterswijk'
- Kerkervisie Oost Achterhoek

Doelstellingen

Instandhouding en versterking culturele infrastructuur

Activiteiten

Cultuurnota 2024 (in begroting onder activiteit 'toekomstvisie voorzieningen')

We willen onze voorzieningen op het gebied van kunst & cultuur behouden en versterken. Voorbeelden zijn de bibliotheek, de schouwburg, de musea, het instituut voor kunst & cultuur Boogie Woogie en het amateurverenigingsleven. Ze vormen onze huidige lokale, culturele infrastructuur en zijn van artistieke, maatschappelijke, sociale en economische waarde.

Om onze voorzieningen in stand te kunnen houden, is passende huisvesting noodzakelijk. De komende jaren is naar verwachting onvoldoende geld beschikbaar voor grote investeringen in nieuwbouw. Daarom is geld gereserveerd voor noodzakelijke reparaties en renovaties aan de panden van onder andere Boogie Woogie en Theater De Storm.

Kwaliteit (toelichting)

In februari heeft het college het uitvoeringsprogramma Cultuurnota 2025 - 2028 vastgesteld. Samen met onder andere culturele organisaties en verenigingen is hieraan gewerkt en zijn onder meer de volgende nieuwe activiteiten gerealiseerd:

- De Cultuurbus voor senioren, een project met Transit Oost en Boogie Woogie, heeft drie keer gereden met in totaal ruim zestig deelnemers.
- Ter versteviging van amateurkunstbeoefening is, na bijeenkomsten met betrokken partijen, het Convenant Amateurkunst Winterswijk gesloten.
- Vijftien Winterswijkse kunstenaars hebben hun atelier geopend voor publiek tijdens het Landelijk Atelierweekend.
- Er is een oproep uitgezet voor een creatieve ontmoetingsplek voor jongeren, deze is toegekend aan Stichting 't Kreil.
- De voorbereidingen voor het Cultuurcafé zijn gestart.
- Regionaal is het Cultuur- en Erfgoedakkoord gesloten en de kwartiermaker Cultuur en Erfgoed is in het najaar begonnen.

De aanvraag van Theater De Storm voor een beroep op de bestemmingsreserve Instandhouding voorzieningen is behandeld in de raadsvergadering van mei 2025. Er is een start gemaakt met de renovatie door in de zomer 2025 de trekkenwand in de Mondriaanzaal te vervangen. In september 2025 is ledverlichting geplaatst. In de zomer van 2026 en 2027 vindt de grootschalige renovatie plaats.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Conform planning.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Inzetten op behoud en ontwikkeling van (fysiek) erfgoed

Activiteiten

Uitvoeringsagenda erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'

We voeren ons erfgoedbeleid samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre uit.

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 hebben wij samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre gewerkt aan de uitvoering van de erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'. We kijken terug op een jaar waarin we belangrijke stappen hebben gezet voor de komende jaren.

Samenwerking Oost Achterhoek en beleid

In 2025 zijn twee belangrijke documenten vastgesteld in de drie gemeenten: de geactualiseerde beleidsnota Erfgoed Oost Achterhoek 2025 én de uitvoeringsagenda van de erfgoednota voor de periode 2025-2027.

Erfgoed en ruimtelijke ontwikkeling

Cultureel erfgoed speelt een steeds grotere rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. Leegstaande boerderijen en kerken worden betrokken bij plannen voor wonen en nieuwe functies. Erfgoed helpt daarbij om de identiteit van gebieden te versterken. Binnen het project De Verhalenfabriek zijn gebiedsbiografieën opgesteld. Hierin wordt gekeken naar erfgoed in brede zin, zoals archeologie, landschap, aardkundige waarden en biodiversiteit. Voor de buurtschappen is ongeveer 80% van de gebiedsbiografieën afgerond. Voor de kern Winterswijk zijn de eerste opdrachten gegeven. De werkzaamheden lopen door in 2026.

Uitvoering bestaand beleid

Het bestaande erfgoedbeleid is in 2025 voortgezet. We organiseerden informatiebijeenkomsten en keukentafelgesprekken over het verduurzamen van monumenten. Ook is de onderhoudssubsidieregeling voor gemeentelijke monumenten uitgevoerd. Daarnaast zijn er twee nieuwe delen in de erfgoedreeks verschenen en vond het educatieve evenement 'De Tjldreis door Winterswijk' plaats.

Regionale samenwerking

We namen actief deel aan het regionale Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek. In 2025 is een nieuw pact gesloten met de provincie Gelderland. Ook is een breder regionaal Cultuur- en Erfgoedakkoord ondertekend.

Tijdens het Transformatiefestival in Winterswijk is de intentieovereenkomst getekend met tien gemeenten in de regio, de provincie Gelderland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om aandacht te besteden aan de transformatie van erven in het buitengebied. Dit doen we samen met partners als LTO Noord. In 2025 is hiervoor een gezamenlijk actieplan uitgevoerd. Er vond een bestuurlijk overleg plaats waarin ook is vooruitgekeken naar de komende jaren. Binnen dit project is de samenwerking gestart met (jong) WCL Winterswijk en de Achterhoekse Boerderijstichting.

De samenwerking in de regio is afgelopen jaar versterkt en erfgoed is zichtbaar verbonden aan ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarmee hebben we een goede basis gelegd voor de uitvoering in de periode 2025-2027.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In samenwerking met de gemeenten Aalten en Oost Gelre hebben we de beleidsnota Oost Achterhoek met daarbij de uitvoeringsagenda vastgesteld.

Daarnaast hebben we een nieuw Cultuur- en Erfgoedpact Achterhoek gesloten met de provincie Gelderland en is het Cultuur- en Erfgoedakkoord ondertekend.

Samen met tien gemeenten in de regio, de provincie Gelderland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed hebben we tijdens het Transformatiefestival in Winterswijk de intentieovereenkomst getekend, om aandacht te besteden aan de transformatie van erven in het buitengebied.

Tijd (indicator)

[Doelstellingen](#)

[Lokaal toereikend media-aanbod](#)

[Activiteiten](#)

[Vorming streekomroep](#)

Gemeente Winterswijk heeft op dit moment een lokale publieke omroep: RTV Slingeland. Vanuit het Rijk is er het voornemen om per 2028 enkel nog te werken met streekomroepen per regio, in plaats van een lokale publieke omroep per gemeente. Voor de Achterhoek betekent dit dat er één streekomroep komt voor negen Achterhoekse gemeenten. Alle lokale publieke omroepen moeten dus fuseren tot één streekomroep.

Kwaliteit (toelichting)

Het stelsel, de financiering en de regelgeving rond lokale omroepen gaat de komende jaren fors op de schop. Dat heeft ook gevolgen voor de gemeente Winterswijk en RTV Slingeland. De zorgplicht en financiering van de omroep verschuiven van een gemeentelijke verantwoordelijkheid naar een verantwoordelijkheid van het Rijk. Lokale omroepen verdwijnen en hiervoor in de plaats komt er een streekomroep. Hiermee beoogt het Rijk een grote kwaliteitsimpuls te geven aan de omroepen. Met meer aandacht voor de journalistieke taak van media, waarbij professionele journalisten en vrijwilligers samenwerken in de streekomroep.

Ter voorbereiding hierop is RTV Slingeland sinds 2024 een samenwerking aangegaan met Regio8, in aanloop naar de vorming van één streekomroep voor de Achterhoek.

De Achterhoekse gemeenten hebben in februari 2025 samen een reactie gegeven op de internetconsultatie. Daarnaast hebben de gemeenten Aalten, Oost Gelre en Winterswijk in maart 2025 een aanvraag ingediend met het verzoek om de streek Achterhoek op te splitsen in twee streekomroepen. Dit verzoek is afgewezen. Dit betekent dat er definitief één streekomroep komt voor negen Achterhoekse gemeenten.

In september 2025 is een eenmalige, aanvullende subsidie toegekend, naar aanleiding van een in juni 2025 in de raad besproken motie over de lokale omroep. Deze subsidie heeft tot doel de financiële positie van RTV Slingeland te versterken, zodat over het jaar 2025 een positief financieel resultaat kan worden gerealiseerd. In november 2025 is, naar aanleiding van de aangenomen motie in de begrotingsvergadering, een extern bureau een onderzoek gestart naar de vorming van de streekomroep in de Achterhoek. Dit onderzoek wordt begin 2026 afgerond.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De wetgeving is een jaar uitgesteld en gaat nu op 1 januari 2028 in.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het huidige niveau van het culturele aanbod blijft in stand.
- Boogie Woogie en de Bibliotheek Oost-Achterhoek voldoen aan de normen van Kwaliteit in Beeld (certificeringskader bibliotheekwerk, cultuur en taal). De Museumfabriek en Villa Mondriaan zijn geregistreerde musea en voldoen aan de landelijke Museumnorm.

De activiteiten uit de uitvoeringsagenda's zijn behaald.

Er is uitvoering gegeven aan verschillende uitvoeringsagenda's, zoals die van de Cultuurnota, het Convenant Samenwerking Winterswijkse Musea, het Convenant Amateurkunst en het Cultuur- en Erfgoedakkoord Achterhoek.

Wat is het resultaat?

Samen met culturele partners is er gewerkt aan de uitvoeringsagenda behorende bij de Cultuurnota, het Convenant Samenwerking Winterswijkse Musea, het Convenant Amateurkunst en het Cultuur- en Erfgoedakkoord Achterhoek.

De culturele partners die samenwerken in het cultuurconvenant hebben in 2025 hun samenwerking verder vormgegeven.

Cultuur en erfgoed werken steeds meer samen met vrijetijdseconomie en onderwijs.

2.2 Sport

Ambitie

Sport moet voor iedereen betaalbaar en toegankelijk zijn. Sport levert een belangrijk aandeel aan de preventiedoelen. We stimuleren mensen die weinig tot niet actief zijn tot meer bewegen.

Relevante documenten:

- Sportnota
- Lokaal sportakkoord
- Regionaal sportakkoord

Doelstellingen

Het stimuleren van mensen tot (meer) beweging

Activiteiten

Uitvoeren activiteiten Achterhoek in Beweging en lokaal sportakkoord

Achterhoek in Beweging is een netwerk van mensen en organisaties die sport en bewegen inzetten voor een inclusieve samenleving en een gezonde en uitdagende leefomgeving.

Het lokale sportakkoord Samen actief in Winterswijk voeren we samen met onze sportverenigingen en maatschappelijke organisaties uit.

Kwaliteit (toelichting)

Samen met Achterhoek in Beweging stimuleren we sport, bewegen en een gezonde leefstijl onder de inwoners. Het motto daarbij is regionaal samenwerken en lokaal uitvoeren.

In het regionale Beweeg- en Sportakkoord zijn de ambities vastgelegd. In 2025 is ingezet op de thema's inclusie en diversiteit, vaardig bewegen, een vitaal en veilig sportklimaat, de maatschappelijke waarde van topsport en sport en preventie.

We hebben ons in 2025 gericht op de ambities in ons lokale sportakkoord Samen Actief in Winterswijk. Hierdoor is lokaal intensief verbinding gelegd tussen verschillende domeinen (sociaal domein, gezondheid, sport/cultuur, onderwijs en openbare ruimte). Sport is benut als preventiemiddel voor een gezonde en actieve leefstijl voor alle inwoners. In 2025 hebben onze buurtsportcoaches programma's en activiteiten georganiseerd voor de inwoners. Ook was er in 2025 de mogelijkheid om als initiatiefnemer subsidie aan te vragen voor een project dat betrekking heeft op één van de thema's van het sportakkoord, en inwoners stimuleert om in beweging te komen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is er verder gewerkt aan de ambities.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Sportvoorzieningen zijn toekomstbestendig en betaalbaar

Activiteiten

We hebben een duurzaam zwembad met een gezonde exploitatie

Wij zien het overdekte zwembad als een belangrijke voorziening voor onze inwoners. Daarom willen we graag een les-, doelgroepen- en sportbad voor Winterswijk behouden. We onderzoeken hoe we de voorziening ook op de lange termijn kunnen en willen behouden.

Kwaliteit (toelichting)

In de raadsvergadering van februari heeft de raad besloten budget beschikbaar te stellen voor een grondige renovatie van zwembad Jaspers. De renovatie van het zwembad startte op 12 mei 2025 en is volgens plan uitgevoerd. Zowel het gebouw, de baden als de installaties zijn onder handen genomen. In de voorjaarsvakantie van 2026 zijn de puntjes op de 'i' gezet.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het wedstrijdbad is vanaf 6 oktober 2025 weer in gebruik. De officiële opening vond plaats op 23 november 2025, gelijktijdig met de oplevering van het recreatiebad.

Tijd (indicator)

We hebben een eerlijk en simpel financieringssysteem voor sportverenigingen

We werken aan een eerlijk en simpel financieringssysteem voor sportverenigingen.

Kwaliteit (toelichting)

Op 13 oktober 2025 is er een besluit genomen door het college, over het financieringssysteem en de bezuinigingen voor het onderdeel sport. Samen met sportverenigingen is breed gekeken naar bezuinigingsmogelijkheden. Hierbij hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden en deze input is meegenomen. Ook zijn op 4 september 2025 de raads- en commissieleden en andere geïnteresseerden bijgepraat over het onderzoek, waarbij is gekeken naar de hele sportbegroting. Hierbij is rekening gehouden met het brede sportaanbod (binnen en buiten) dat Winterswijk rijk is, met al haar verschillende verenigingen, groot en klein. Belangrijk uitgangspunt was, dat de toegankelijkheid voor de breedtesport goed blijft.

Er zijn in 2025 ook aanvullende afspraken gemaakt over het eerder vervangen van kunstgrasvelden en de consequenties daarvan.

Er is besloten om per 1 januari 2027 een accommodatiebijdrage per lid in te voeren als sluitpost voor de bezuinigingen, omdat dit draagvlak heeft bij de verenigingen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In het derde kwartaal van 2025 is onderzocht of er bespaard kan worden op schoonmaak- en onderhoudswerkzaamheden. Pas als deze besparing is gerealiseerd, wordt gekeken naar de accommodatiebijdrage.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal actieve sporters blijft op het niveau van 2024 (bron: waarstaatjegemeente.nl).

57% van de inwoners geeft in 2024 aan wekelijkse te sporten; in 2022 was dit 52% (bron: waarstaatjegemeente.nl en gezondheidsmonitor jongvolwassenen 2024 - GGD Noord- en Oost-Gelderland).

68% van de jongvolwassenen in Winterswijk sport minimaal twee keer per week (bron: gezondheidsmonitor jongvolwassenen 2024 - GGD Noord- en Oost-Gelderland).

- Het aantal maatschappelijke activiteiten bij sportverenigingen breidt zich uit.

Verenigingen zijn zich steeds meer bewust van het belang van maatschappelijke activiteiten. Dit wordt gestimuleerd door de buurtsportcoaches die ook bij verenigingen actief zijn en samen met hen activiteiten organiseren.

- Door het sportakkoord Winterswijk sluiten organisaties als onderwijs, zorg en bedrijfsleven zich aan bij activiteiten voor sport en bewegen in Winterswijk. In 2025 is er zes keer gebruikgemaakt van de subsidie lokaal sportakkoord voor een project dat inwoners stimuleert om in beweging te komen.

Wat is het resultaat?

Doel van dit programma is om sport betaalbaar en laagdrempelig te houden. Ook in 2025 hebben we hiervoor samengewerkt met veel partijen, zoals scholen. Actief Winterswijk was aanwezig in buurten en op scholen om vooral mensen te bereiken die niet uit zichzelf in actie komen.

Vanaf april 2025 is onze coördinator gezonde leefstijl actief met het organiseren van gezondheidsbevorderende activiteiten. Zo zijn bijvoorbeeld het Fit Festival en de Week van het Water georganiseerd. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het inrichten van rookvrije zones en een leefstijlloket. Beide zijn inmiddels in 2026 gerealiseerd. Ook regionaal hebben we samengewerkt aan aansprekende beweegactiviteiten. Met deze activiteiten hebben we ongeveer 3.000 mensen bereikt. In het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) zijn er, samen met het onderdeel Volksgezondheid, ketenaanpakken ontwikkeld die erop gericht zijn om mensen zo lang mogelijk gezond en actief te houden. Onder andere door sport en bewegen. Wij stimuleren dit door de inzet van buurtsportcoaches.

2.3 Inkomen en participatie

Ambitie

Wij zorgen ervoor dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Werk en inkomen en een goed vangnet voor bestaanszekerheid zijn hiervoor belangrijk.

Winterswijk voelt zich verantwoordelijk voor de opvang van vluchtelingen en we bouwen mee aan een maatschappij waarin iedereen dezelfde kansen heeft. We dragen zorg voor een goede start van nieuwkomers.

Relevante documenten:

- Integrale verordening sociaal domein
- Samen aan het stuur
- Visie sociaal domein 'Wij Winterswijk'
- Beleidsplan Winterswijk armoedevrij 2040
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022

Doelstellingen

Nieuwkomers en statushouders moeten zo goed mogelijk inburgeren

Activiteiten

Monitoring nieuwe Wet inburgering

De gemeente Winterswijk heeft het inburgeringsproces binnen de wettelijke kaders ingericht. Halfjaarlijks monitoren en evalueren we de resultaten.

Kwaliteit (toelichting)

In 2025 is de uitvoering van de Wet inburgering 2021 uitgevoerd en gemonitord door de gemeente Winterswijk.

De monitoring vindt plaats op de volgende onderdelen:

- Brede intake: klanttevredenheid.

- Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP): klanttevredenheid.
- Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP): draagt deze bij aan toeleiding naar de arbeidsmarkt?
- Financieel ontzorgen: is de gekozen werkwijze werkbaar en voorkomt het financiële problemen?
- Financiële zelfredzaamheid: leren nieuwkomers voldoende om financieel zelfredzaam te zijn/worden?
- Participatieverklaringstraject (PVT): draagt het programma voldoende bij aan participeren in Nederland of dienen thema's en/of de groepssamenstelling aangepast te worden?
- Maatschappelijke begeleiding: zijn er verbeterpunten, loopt het ergens spaak?
- Inburgeringstraject taalaanbieders: subregionaal op inhoud en regionaal op contractniveau.
- Participatieaanbod: is er voldoende aanbod, leidt het aanbod naar (vrijwilligers)werk, meedoen in de maatschappij?

De gemiddelde begeleiding van de inburgeraar kost meer tijd dan verwacht vanwege het relatief grote verzuimpercentage van inburgeraars. Diverse redenen waaronder stress, psychische problemen, cultuurverschillen en nieuwe leefomgeving met weinig vangnet en lange wachttijd bij gezinsherenigingsprocedures liggen hieraan ten grondslag. Dit leidt tot inkopen van extra lesuren bij taalaanbieders, wat financiële consequenties met zich meebrengt.

Om beter aan te sluiten op de doelgroep en uitval te verminderen, zijn in 2025 nieuwe leerroutes gestart, met name gericht op jongeren.

Het blijft een uitdaging om duale trajecten aan te bieden, waarbij inburgeraars naast onderwijs ook (parttime) werken. Hier zijn acties op ondernomen.

Eind 2025 is een subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF) toegekend voor de pilot 'Vakgericht op weg naar werk in de Zelfredzaamheidsroute met behulp van leerlijnen'. Deze pilot start in 2026.

De training financiële zelfredzaamheid is geëvalueerd met deelnemers. Hoge tevredenheid en de wensen van deelnemers worden meegenomen naar volgende trajecten.

De doorstroom van statushouders uit de Hotel- en Accommodatieregeling (HAR), een tussenvoorziening, naar reguliere woningen, verloopt zeer moeizaam. Dit komt doordat er door renovatieprojecten weinig woningen beschikbaar zijn. Dit veroorzaakt onvrede onder de bewoners.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In heel 2025 vindt monitoring plaats. Doorlopend wordt de balans opgemaakt en worden processen indien nodig bijgestuurd.

Tijd (indicator)

Opvang Oekraïners

Er is een gemeentelijke opvanglocatie ingericht voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Kwaliteit (toelichting)

Er worden in de gemeentelijke opvanglocatie maximaal 175 Oekraïense ontheemden opgevangen. Daarnaast wordt bij particulieren nog een aantal ontheemden opgevangen. De structurele situatie maakt dat we de opvang voor langere tijd goed hebben georganiseerd. Op de locatie is veel aandacht voor optimalisatie van facilitaire zaken, zorg en veiligheid, evenals voor de contacten met bewoners. Het is een rustige locatie en bewoners zijn positief over de opvanglocatie.

De huidige Richtlijn Tijdelijke Bescherming Oekraïne loopt tot 4 maart 2027. Dit is nog een relatief korte periode en er is veel behoefte aan informatie over hoe verder na deze periode. Op dit moment is dit vanuit het Rijk nog niet bekend.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De opvanglocatie is voor langere tijd beschikbaar, op dit moment tot maximaal vijf jaar vanaf september 2024.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

Voorkomen en bestrijden van armoede en schulden

Activiteiten

Meedoenregeling voor volwassenen

In 2023 zijn we gestart met de meedoenregeling voor volwassenen. In het kader van die regeling krijgen volwassenen met een laag inkomen jaarlijks een bedrag van € 150, waarmee ze kunnen deelnemen aan de maatschappij. Bijvoorbeeld in de vorm van deelname aan cultuur of sport.

Kwaliteit (toelichting)

In 2023 is de regeling voor volwassenen gestart. Het bereik was nog niet wat we ervan hadden verwacht. In 2024 is nader onderzocht hoe de doelgroep beter bereikt kan worden. De resultaten van dit onderzoek zijn in het vierde kwartaal van 2024 bekend en zijn in 2025 verder uitgewerkt. Belangrijke oorzaak van het niet-gebruik is dat kosten worden voorgeschoten. Inmiddels heeft de raad besloten dat kosten met ingang van 2026 niet meer voorgeschoten hoeven te worden, net zoals dat voor de kindregelingen geldt. We monitoren of deze maatregel gaat werken.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Uitwerking van de maatregelen zijn opgenomen in het beleidsplan armoede.

Tijd (indicator)

Evalueren bewindvoering en indien nodig bijstellen werkwijze

Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening waarmee veel kosten (bijzondere bijstand) zijn gemoeid. We onderzoeken op welke wijze we beter invloed kunnen uitoefenen op het al dan niet onder bewind stellen van inwoners.

Kwaliteit (toelichting)

Bewindvoering is een onderdeel van de schuldhulpverlening. Vanaf 2021 bestaat de mogelijkheid voor gemeenten gebruik te maken van het Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind. Hierbij mogen we als gemeente de rechter adviseren of een inwoner het beste geholpen is met voortzetting van het bewind, of dat volstaan kan worden met een lichtere vorm van ondersteuning. Wij onderzoeken op welke wijze wij van dit adviesrecht gebruik kunnen maken en welke procedures en samenwerkingen met de rechtbanken en bewindvoerders dienen te worden opgezet. In de uitvoeringsagenda sociaal domein is de uitstroom vanuit bewindvoering en het beperken van de instroom als activiteit opgenomen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit vraagstuk dient met meerdere gemeenten te worden opgepakt en onderzocht. Dit wordt regionaal besproken en afgestemd.

Tijd (indicator)

Meedoenregeling kinderen

In het kader van het gemeentelijk minimabeleid is er een aantal meedoenregelingen voor kinderen.

Kwaliteit (toelichting)

De kindregelingen zijn geëvalueerd. Er is onderzocht of ze nog voldoende bijdragen aan het doel waarvoor ze in het leven zijn geroepen: het meedoen van kinderen aan de samenleving en het daardoor verkleinen van sociale achterstanden. Uit de evaluatie blijkt dat de kindregelingen in grote lijnen voldoen. Binnen de bestaande kaders zijn in het nieuwe beleid andere accenten gelegd, zodat de regelingen beter aansluiten bij de hedendaagse praktijk van opgroeiende kinderen. De belangrijkste accenten zijn:

- Een computer/laptop per middelbare scholier in plaats van per huishouden.
- De budgetten voor schoolkosten en sociaal-culturele kosten worden samengevoegd, zodat er meer keuzemogelijkheden zijn voor ouders en kinderen. Ook wordt er een splitsing gemaakt in deze budgetten voor de leeftijden 0 tot 4 jaar, 4 tot 12 jaar en 12 tot 18 jaar. Zodat de hoogte van de budgetten 'meegroeien' met de leeftijd van de kinderen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Dit is een continu proces.

Tijd (indicator)

Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk

We stellen in samenwerking met de gemeenschap en belanghebbende partijen, waaronder het Platform Armoedevrij Winterswijk, een plan op ter realisatie van de doelstelling Winterswijk armoedevrij.

Kwaliteit (toelichting)

Tijdens de begrotingsbehandeling van eind 2023 is het amendement over het Beleidsplan Armoedevrij Winterswijk aangenomen. Naar aanleiding hiervan is een concreet plan opgesteld ter realisatie van de doelstelling Winterswijk Armoedevrij 2040. Het plan dient als leidraad voor de acties en interventies die bijdragen aan het bereiken van de armoedevrije status in 2040. Het beleidsplan is vastgesteld door de

raad. Om de doelen te realiseren, zijn activiteiten geformuleerd. Deze zijn in het uitvoeringsplan Visie sociaal domein opgenomen.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Uitvoering is een continu proces.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We ondersteunen inwoners naar regulier werk of zinvolle dagbesteding

Activiteiten

Stabilisering van het aantal bijstandsgerechtigden

We blijven streven naar een stabilisering van het bijstandsbestand. Werkleerbedrijf Fijnder zet hiervoor diverse instrumenten in, zoals om- of bijscholing, (gedeeltelijk) werk, arbeidsmatige dagbesteding en vrijwilligerswerk. Waar nodig wordt een loonkostensubsidie verstrekt aan de werkgever en/of wordt een 'jobcoach' ingezet.

Kwaliteit (toelichting)

De verwachting was dat de instroom van het aantal bijstandsgerechtigden in 2025 en verder zou stijgen. In 2025 werd rekening gehouden met een stijging van 1,4%. Dit werd door het Dagelijks Bestuur van Fijnder als realistisch beschouwd.

Tegen de verwachting in is het aantal bijstandsgerechtigden gedaald met 5,8%.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Het beheersen van het bestandsvolume van bijstandsgerechtigden is een continu proces.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal bijstandsgerechtigden blijft op het niveau van 2022:

Het aantal bijstandsgerechtigden is in 2025 met 5,8% gedaald ten opzichte van 2024, van 568 naar 535.

- We komen uit met het rijksbudget voor het betalen van bijstandsuitkeringen:

In 2025 zijn we uitgekomen met het rijksbudget.

Wat is het resultaat?

- Doel van dit programma is om zoveel mogelijk mensen naar werk en (financiële) onafhankelijkheid te begeleiden. Fijnder heeft hiervoor een divers aanbod ontwikkeld, passend bij wat de inwoner nodig heeft om stappen richting werk te zetten.
- Het aantal bijstandsgerechtigden is met 5,8% gedaald ten opzichte van 2024.
- In 2025 zijn het beleidsplan armoede en de bijbehorende uitvoeringsagenda vastgesteld.

- Mensen met een laag inkomen ondersteunen we met speciale regelingen. Met dit minimebeleid kunnen volwassenen en hun kinderen blijven meedoen in de samenleving.

2.4 Educatie

Ambitie

Onderwijs is essentieel voor iedereen. Daarom werken we, samen met onderwijs en verenigingen, aan gelijke kansen. We bouwen onderwijsvoorzieningen conform het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Duurzaam, met goede ventilatie en groene schoolpleinen.

Relevante documenten:

- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2037.
- Beleidsnotitie Voor- en vroegschoolse educatie.

Doelstellingen

Onderwijshuisvesting wordt uitgevoerd conform het Integraal Huisvestingsplan

Activiteiten

Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan (IHP) scholen

Onderwijs, kinderopvang, belangenverenigingen en gemeente voeren het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2037 uit. We starten met de school in het Woold. De ontwikkeling van andere scholen uit fase 1 schuiven we voorlopig door tot na de begrotingsperiode van 2024-2027.

Kwaliteit (toelichting)

Voor de realisatie van een schoolgebouw ten behoeve van het buurtschapsonderwijs (Woold) is inmiddels een half jaar een projectleider aan de slag. Daarmee komt de nieuwe school stap voor stap dichterbij. Vrije school De Esch heeft de benodigde onderzoeken in gang gezet en een subsidie voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) toegekend gekregen.

De raad heeft in de motie van 26 juni 2025 verzocht om een actualisatie van de financiële ramingen van het IHP. Daarvoor heeft bureau MOOZ een geactualiseerde leerlingenprognose opgesteld. Deze laat een positieve ontwikkeling zien met over het algemeen stijgende leerlingenaantallen, die ook op de langere termijn relatief stabiel blijven. Inmiddels heeft de raad bij de begrotingsbehandeling de temporisering van fase 1 van het uitvoeringsprogramma van het IHP gemeente Winterswijk 2021-2037 herroepen. Tegelijkertijd heeft de raad besloten prioriteit toe te willen kennen aan vernieuwing van onderwijshuisvesting. Ook heeft de raad voor dit doel een bestemmingsreserve op laten nemen in de meerjarenbegroting. Samen met het onderwijsveld, ketenpartners en stakeholders wordt de actualisatie verder uitgewerkt.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

Loopt conform planning.

Tijd (indicator)

Doelstellingen

We bevorderen kansengelijkheid

Activiteiten

Aanpak laaggeletterdheid

De rijksoverheid heeft als doel laaggeletterdheid terug te dringen.

Kwaliteit (toelichting)

In de Achterhoek kan iedere volwassene die ondersteuning kan gebruiken bij basisvaardigheden en moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen, een passend leertraject volgen. Het verbeteren van de basisvaardigheden (taal, rekenen en werken met digitale apparaten) draagt bij aan een betere gezondheid, een betere arbeidsmarktpositie en financiële zelfredzaamheid.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in een infrastructuur en samenwerking om de doelgroep, met name mensen met Nederlands als eerste taal, te bereiken. Ook in 2025 was onze inzet gericht op het behouden en verder ontwikkelen hiervan.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 hebben we de regionale aanpak basisvaardigheden (voorheen het regioplan laaggeletterdheid) voor 2025 en 2026 geactualiseerd.

Tijd (indicator)

Inzet NPO-middelen

We verstrekken middelen van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) voor de ontwikkeling van het onderwijs, en om achterstanden in het onderwijs weg te werken.

Kwaliteit (toelichting)

In het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zijn in de periode september 2022 tot en met juli 2025 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het leesaanbod is op alle scholen versterkt door middel van lessen en workshops vanuit de bibliotheek.
- Activiteiten voor sociale en emotionele ontwikkeling van tieners door middel van cultuureducatie. Dit is aangeboden op alle drie middelbare scholen in Winterswijk en afgestemd op de behoefte van de leerlingen op de betreffende scholen.
- De buitenruimtes bij de middelbare scholen zijn verbeterd. Hierdoor zijn er mogelijkheden gecreëerd voor sport, cultuur en educatie in de buitenruimte.
- De middelbare scholen kochten ieder jaar voorstellingen met een onderliggende boodschap in. Het ging daarbij om een maatschappelijk thema dat aansluit bij de beleveniswereld van de leerlingen.
- Vanaf mei 2023 is de verlengde schooldag voor het basisonderwijs in Winterswijk uitgebreid met extra leesaanbod, onder begeleiding van een consulent van de bibliotheek. Dit om de kinderen een extra steuntje in de rug te geven op het gebied van leesvaardigheid en digitale vaardigheden.
- Als gemeente ontvingen we een tijdelijke specifieke uitkering gericht op versterking van de bibliotheek. Dit komt doordat we in Winterswijk 'hoog scoren' op onderwijsachterstanden en op laaggeletterdheid. Er is hierbij een cofinanciering vanuit de gemeentelijke NPO-middelen. Van die extra NPO-middelen heeft de bibliotheek het aanbod voor kinderen en jongeren de afgelopen jaren uitgebreid. Het programma bij de bibliotheek is gestart in 2024.

Kwaliteit (indicator)

Tijd (toelichting)

De middelen zijn tijdelijk en inmiddels volledig besteed in 2025.

Tijd (indicator)

Indicatoren

- Het aantal mensen dat deelneemt aan alfabetiseringstrajecten stijgt ten opzichte van 2024.

Formele trajecten: 94 (in 2024: 70).

Trajecten digitale vaardigheden: 90 trajecten (in 2025: 76).

- De voortgang van de (ver)bouw van scholen gaat volgens planning van de eerste fase van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).
- De raad heeft in juni 2025 besloten de temporisering van het IHP op te heffen. De planning wordt geactualiseerd.
- De voorbereidingen voor de buurtschapsschool in het Woold en Vrije Basisschool De Esch zijn gestart.

Wat is het resultaat?

Met dit programma willen we kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen bieden. Daarvoor zetten we Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in. Het bereik van dit aanbod is goed, maar nog niet optimaal. Nog niet alle ouders maken er gebruik van. Gelijke kansen bieden we ook door de bouw van nieuwe scholen waar wordt gewerkt volgens het principe van het Integraal Kindcentrum (IKC). Er is gestart met de voorbereidingen voor een schoolgebouw voor buurtschapsonderwijs (Woold). Ook Vrije Basisschool De Esch is bezig met de voorbereidingen voor de verbouwing. Nu het Integraal Huisvestingsplan (IHP) niet meer is getemporeerd, wordt samen met het onderwijsveld, ketenpartners en stakeholders de actualisatie verder uitgewerkt.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2025	Rekening 2025	VerschiJR2025
Baten			
2.1 Cultuur			
5.5 Cultureel erfgoed	77	53	-24
5.6 Media	104	62	-42
Totaal 2.1 Cultuur	181	114	-66
2.2 Sport			
5.1 Sportbeleid en activering	309	317	8
5.2 Sportaccommodaties	932	888	-44
Totaal 2.2 Sport	1.241	1.205	-36
2.3 Inkomen en participatie			
6.3 Inkomensregelingen	10.387	10.728	342
6.4 WSW en beschut werk	6.660	5.395	-1.265
6.5 Arbeidsparticipatie	465	414	-51
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	17.511	16.537	-974
2.4 Educatie			
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.623	1.316	-306
Totaal Baten	20.555	19.173	-1.382
Lasten			
2.1 Cultuur			
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.514	2.609	94
5.4 Musea	218	215	-4
5.5 Cultureel erfgoed	548	486	-63
5.6 Media	743	704	-39
Totaal 2.1 Cultuur	4.024	4.013	-11
2.2 Sport			
5.1 Sportbeleid en activering	2.591	2.607	16
5.2 Sportaccommodaties	2.735	2.678	-57
Totaal 2.2 Sport	5.326	5.285	-41
2.3 Inkomen en participatie			
6.3 Inkomensregelingen	18.670	18.650	-19
6.4 WSW en beschut werk	9.796	8.550	-1.246
6.5 Arbeidsparticipatie	1.250	1.002	-248
Totaal 2.3 Inkomen en participatie	29.716	28.202	-1.514
2.4 Educatie			
4.2 Onderwijshuisvesting	1.602	1.592	-9
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.686	2.375	-312
Totaal 2.4 Educatie	4.288	3.967	-321
Totaal Lasten	43.353	41.467	-1.886
Gerealiseerd resultaat	-22.798	-22.294	504

Cultuur

Van de specifieke uitkering (SPUK) lokale bibliotheekvoorzieningen is in 2025 van het beschikbare Rijksbudget een bedrag van € 42.000 niet besteed. Dit bedrag is overgeboekt naar de post Vooruitontvangen zodat de gelden voor 2026 beschikbaar blijven. Hiermee is het nadelige saldo aan de batenkant grotendeels verklaard.

Sport

De verschillen aan de baten- en lastenkant zijn < € 50.000.

Inkomen en participatie

Het nadeel aan de batenkant van € 974.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

• Hogere baten Rijksbudget Algemene Bijstand (BUIG- budget)	€ 556.000 V
• Lagere baten specifieke uitkering Inburgeringsvoorzienin gen	€ 451.000 N
• Lagere baten Hulp aan Oekraïners	€ 902.000 N
• Hogere baten detacheringsopbrengst en Sw-medewerkers	€ 85.000 V
• Lagere baten Bijstandsverlening zelfstandigen	€ 213.000 N

Het definitieve BUIG-budget voor 2025 is door het Rijk € 556.000 hoger vastgesteld. Het beschikbare budget voor de inburgeringsvoorzieningen is in 2025 niet volledig gebruikt. De niet bestede middelen zijn overgeboekt naar de post Vooruitontvangen zodat deze middelen beschikbaar blijven in 2026.

De niet bestede Rijksmiddelen voor de hulp aan Oekraïners zijn overgeboekt naar de post Vooruitontvangen. Op het moment dat wij in 2026 de vaststellingsbeschikking over 2025 ontvangen vallen deze middelen naar verwachting volledig vrij. De detacheringsopbrengsten van de Sw-medewerkers zijn over 2025 hoger uitgevallen.

Het Rijk heeft de afrekening over 2024 voor de Bijstandsverlening zelfstandigen aangeleverd. Dit bedrag stond bij Fijnder en Fijnder heeft het volledige bedrag aan ons overgemaakt (zie ook toelichting bij de lastenkant).

Het voordeel aan de lastenkant van € 1.514.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

• Lagere lasten Inburgeringsvoorzieninge n	€ 451.000 V
• Hogere lasten personeelskosten Sw- medewerkers	€ 118.000 N
• Lagere lasten Hulp aan Oekraïners	€ 902.000 V
• Lagere lasten tijdelijke huisvesting statushouders (HAR)	€ 121.000 V

• Lagere lasten meedoenregeling volwassenen	€ 55.000 V
• Hogere lasten bijzondere bijstand	€ 193.000 N
• Lagere lasten Bijstandsverlening zelfstandigen	€ 213.000 V
• Hogere lasten Algemene Bijstand (BUIG-budget)	€ 169.000 N

Het beschikbare budget voor de inburgeringsvoorzieningen is in 2025 niet volledig gebruikt. De niet bestede middelen zijn overgeboekt naar de post Vooruitontvangen zodat deze middelen beschikbaar blijven in 2026 (zie ook de toelichting aan de batenkant).

Door CAO-ontwikkelingen zijn de salariskosten van de Sw-medewerkers hoger uitgevallen.

Het beschikbaar gestelde Rijksbudget voor de hulp aan Oekraïners is in 2025 niet volledig benut (zie verder de toelichting van de batenkant).

De lasten voor de tijdelijke huisvesting statushouders (HAR) lopen over een langere periode. De niet bestede middelen worden meegenomen naar 2026.

In 2025 is er minder beroep gedaan op de meedoenregeling volwassenen.

De lasten Bijzonder bijstand (incl. collectieve zorgverzekering en kindregelingen) zijn in 2025 hoger uitgevallen.

Het Rijk heeft de afrekening over 2024 voor de Bijstandsverlening zelfstandigen aangeleverd. Dit bedrag stond bij Fijnder en Fijnder heeft het volledige bedrag aan ons overgemaakt (zie ook de toelichting aan de batenkant).

Het Rijk heeft het BUIG-budget eind 2025 fors hoger vastgesteld (zie ook toelichting aan de batenkant). Wij hebben deze verhoging helaas niet meer mee kunnen nemen bij de 2e prognose 2025. Per saldo (verhoging Rijksbudget -/- hogere lasten) is er een voordeel van € 363.000.

Educatie

Het nadeel aan de batenkant van € 306.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

• Lagere baten Onderwijsachterstandenbeleid	€ 281.0000 N
• Lagere baten Nationaal Programma Onderwijs	€ 31.000 N

Beide posten betreffen een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk. In 2025 zijn niet alle beschikbare middelen benut. De niet bestede middelen zijn overgeboekt naar de post Vooruitontvangen zodat de middelen beschikbaar blijven in 2026.

Het voordeel aan de lastenkant van € 321.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

-
- Lagere lasten € 281.0000
Onderwijsachterstandenb N
eleid
-
- Lagere lasten Nationaal € 31.000 N
Programma Onderwijs
-

Beide posten betreffen een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk. In 2025 zijn niet alle beschikbare middelen benut. De restantbudgetten worden overgeheveld naar 2026 zodat de budgetten beschikbaar blijven in 2026 (zie ook toelichting bij de baten).

[Onttrekkingen en toevoegingen reserves](#)

In dit programma zijn geen mutaties in de reserves geweest.

